

ÅRSMELDING FOR 2024

Fellesutvalget for forsøks teknisk utstyr (FFU) er et samarbeidsorgan for organisasjoner som arbeider med forskning, forsøk og utprøving hvor det er nødvendig å nytte spesielt tilpasset utstyr. Organisasjonene bak FFU har sett det som formålstjenlig å samarbeide om å organisere service, og stå for felles innkjøp av aktuelt utstyr og reservedeler, for å oppnå bedre samlet ressursutnyttning. Utvalget støtter også utprøving og utvikling av nytt teknisk utstyr som kommer partene til gode. FFU er også et forum for å ta vare på den kompetansen innen utføring av feltforsøk som finnes i de deltagende organisasjonene.

FFU utgjør også The Norwegian Branch of IAMFE. En av 11 nasjonale avdelinger i The International Association on Mechanization of Field Experiments.

FFU har i 2024 bestått av:

Norsk Landbruksrådgiving (NLR):	Jon Mjærum, leder Einar Strand, sekretær
NIBIO:	Torkel Gårdløs Håvard Eikemo
NMBU:	Svend Anton Pung (pensjonist fra 01.09, erstattet av Jens Andreas Randem)
I tillegg	Olav Langmyr (møterett, ikke stemmerett)

Utvalgsarbeid

Utvalget har hatt ett møte i 2024, den 12.juni. Leder og sekretær har utarbeidet et utkast til nytt mandat for utvalget. Dette ble diskutert i møte med eierne representert ved Bjarne Holm, NLR; Audun Korsæth, NIBIO og Jan Roger Torp Sørby NMBU/SKP den 20. juni. Etter dette møtet er utkastet til strategiplan justert noe etter innspill fra eierne. Ved utgangen av året venter en fortsatt på endelig vedtak av ny strategi. I hovedsak vil virksomheten i videreføres som i dag, men med litt endret struktur og klarere mandat. Som en del av strategiarbeidet er også serviceavtalen med Olav Langmyr vurdert, og vedtatt oppsagt. I den forbindelse opplyste Olav at han vil gå av med pensjon fra NIBIO 1/1 2025, men at han er interessert i å videreføre servicetilbudet med hver enkelt organisasjon på privat basis. Avtalen med FFU har ett års oppsigelse og er sagt opp med virkning fra 1. august 2025.

Det var enighet om å sette av midler til å utrede behov for nye bulkjødselspredere og mulige leverandører av disse. Det har vært arbeidet noen med dette i løpet av året.

Olav Langmyr orienterte i møtet om framdriften av produksjon på rigg for forsøkssprøyta. Det er arbeidet mer med tilpasninger for enklere demontering/montering for frakt.

Det ble behandlet og innvilget en søknad om støtte til utvikling av en potetkutter for å rasjonalisere kvalitetsanalyser av frukt og grønt på Apelsvoll.

På agendaen sto også en årlig gjennomgang av servicene som Olav Langmyr utfør på vegne av utvalget, se sak 4.

En diskuterte også arbeidsplan og budsjett for resten av 2024 og et foreløpig budsjett for 2025.

I tillegg en gjensidig orientering om planer for investeringer i forsøks teknisk utstyr i nær framtid.

Sekretariat og personale

FFUs faglige arbeid har vært ivarettatt av Olav Langmyr, Kristiansand, med grunnlag i samarbeidsavtale pr. 1.1.98. Dette innebærer faglig rådgiving, service og bestilling av reservedeler.

NLR har sekretariatsfunksjonen for FFU.

Økonomi

Kostnadene til FFU blir delt mellom Norsk Landbruksrådgiving (50 %), NIBIO (38 %) og NMBU (12 %).

Faglig arbeid

1. Kompetanseheving

Fellesutvalget har egen hjemmeside, www.feltforsok.no der en har samlet det meste av aktuelt fagstoff innenfor utføring og mekanisering av feltforsøk. Innholdet på siden er åpent og tilgjengelig for alle ansatte i de tre organisasjonene. Det er gjort løpende oppdateringer i løpet av året i forhold til omtale av aktuelt forsøksutstyr og kontaktinformasjon til leverandører.

2. Utviklingsarbeid

Utvikling av en ny forsøkssprøyte har hatt høy prioritet og er ferdigstilt fra utvalgets side. Produksjon av sprøyteriggen er overlatt til Olav Langmyr. Utvalget erfarer at det er behov for nye bulkgjødselspredere som de gamle Varo og Fiona spredene. Det har vært gjort noen undersøkelser, men en har i liten grad funnet andre aktuelle leverandører enn Trials Equipment i England.

Den nye sprøyteriggen til NOR-sprøyta med elektrisk framdrift blir tilgjengelig for 2025 sesongen. Den blir levert med elektrisk pumpe som alternativ til dagens løsning med trykkluft. Mulighet for fortsatt også å bruke trykkluft flaske med væsketank. Den leveres med 2 stk. 36 Volt batteri. Ett batteri varer ca. 6 timer praktisk sprøyteforsøk. Det blir laget fire sprøyter for salg.

Prisen vil være kr 139.000,- pluss mva. inkludert sprøytebom med 3 dyser. Tillegg på kr. 1000.- for 5 dysers bom.

Utvalget har støttet utvikling av en potetkutter på NIBIO Apelsvoll for å forenkle kvalitetsanalyser av frukt og grønt.

3. Anskaffelser av nytt forsøksutstyr

NLR på Gjennestad har anskaffet ny forsøkstresker Classic Plus. Denne er utstyrt med vekt, tank og sidemonterte kniver til å kutte vertikalt, spesielt i kløverforsøk.

NMBU og NIBIO Steinkjer på Tuv har investert i skållabber til gjødsel på sine Wintersteiger kombisåmaskiner. NIBIO Landvik har anskaffet en BCS Duplex sidemontert skårlegger for sine frøforsøk. NLR Viken har tilsvarende maskin og de har anbefalt denne. NIBIO på Særheim har tatt i bruk en spesialbygget Halderup kombisåmaskin som også kan brukes separat til gjødsel. NIBIO Bioteknologi og plantehelse på Ås har tatt i bruk en 3-punktsmontert Weaving kombi direktesåmaskin med pneumatisk fordeling av såfrø. Såbredden er 2,5 m (ombygd fra 2 m) og den har to kasser på 250 liter til hhv. gjødsel og såfrø.

SKP Friland på Vollebakk har tatt i bruk ny Kverneland IxterB åkersprøyte med 15 m bom hydraulisk aluminiumbom. Denne styres via FMX skjerm fra Dataväxt og IsoBus styring.

Frilandsavdelingen har også tatt i bruk MiniGis2 fullt ut til planlegging av felter og såing av forsøksfelt. Dette viser seg å fungere meget godt, både til planlegging inne, og til styring av såmaskin.

Høsten 2024 fikk SKP levert ny Wintersteiger Classic forsøkstresker med 4 hjulstrekk. SKP Friland fortsetter jobben med økt digitalisering og har nå 3 traktorer med autostyring med RTK-GPS.

4. Service finansiert gjennom FFU

Service og reparasjoner av forsøksteknisk utstyr i rådgivingsenhetene i NLR, forskningsstasjonene i NIBIO og på NMBU utføres av Olav Langmyr.

Mange spørsmål løses på telefon/mail og ved hjelp av kreative brukere. Det har også vært gitt råd til lokale landbruksverksted ved reparasjon av forsøksutstyr.

Olav har gjennomført service på 9 forsøkstreskere og reparasjon på 3 treskere gjennom året.

På servicene er det avdekket feil som kreves reparasjon. For å unngå driftsstans så er det viktig med sjekk av reimer, lager og etter trekking av komponenter som kan løsne under drift. Reingjøring av maskinen er viktig for å avdekke og se feil. Treskere og såmaskiner har bra kvalitet og med et godt vedlikehold kan levetiden forlenges til et godt feltarbeid.

Det anskaffes omtrent en tresker annen hvert år til medlemmene i FFU. Såmaskinene har en lengre levetid og flere bruker maskiner fra 1970 -80 tallet. De senere årene er det anskaffet flere nye såmaskiner og de fleste med mulighet for tilpassing bruk av GPS styring. Det vil si forsøksfeltene kan lages på data og man trenger et startpunkt og kjøre retning. All oppmåling i forkant er unødvendig.

Traktorfører trenger kun å holde jevn speed og løfte/senke såmaskinen og personen på såmaskinen trenger kun å fylle trakta med nytt såfrø for hver rute.

5. Lagerhold for reservedeler

FFU har et lager av reservedeler til eldre maskiner hos Langmyr, det er lokalisert til NIBIO Landvik. Det er viktig for å ha tilgang på reservedeler til maskiner som ikke lenger produseres. Mye av forsøksutstyret er gammelt og spesiallaget for formålet slik at delene ikke er hyllevare andre steder. Det har også blitt produsert reservedeler som ikke lenger er å få kjøpt, til eldre maskiner. For nye maskiner er tilgangen på reservedeler fra produsent så rask at det ikke er behov for å bygge opp reservedelslager for disse. Like viktig som tilgang på deler er tilgang på maskinteknisk kompetanse for disse maskinene.

6. Informasjon om forsøkteknisk utstyr

Det henvises til utvalgets hjemmeside www.feltforsok.no

Ås, 26.03.25